

Elin Stendahl
Statistiska centralbyrån

Möte i användarrådet för FoU-statistik, 11-11-2024

Närvarande:

Anna Törneke, Universitetskanslersämbetet
David Birksjö, Tillväxtanalys
Eva Marie Rigné, Sveriges kommuner och regioner
Gustav Hansson, Tillväxtverket
Jennifer Åhlberg, RISE
Karl Westberg, Klimat- och näringslivsdepartementet
Kenth Hermansson, Vetenskapsrådet
Marianne Hall, Lunds universitet
Patrik Sandgren, Teknikföretagen
Roger Svensson, Institutet för näringslivsforskning
Rolf Nilsson, Vinnova (ordförande)

Från SCB

Kristina Frändén, ESA/NUP/INF
Elin Stendahl, ESA/NUP/INF (sekreterare)
Nils Adriansson, ESA/NUP/INF
Per Andreasson, ESA/NUP/LEDN

Frånvarande:

Katarina Nordqvist, Utbildningsdepartementet
Caroline Ingvarsson, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien

1. Mötet öppnas

Mötet öppnas 13.02 och ordförande Rolf Nilsson (Vinnova) hälsar välkomna.

2. Godkännande av dagordning

Dagordningen godkänns utan justeringar.

3. Val av justeringsperson

Kenth Hermansson (Vetenskapsrådet) väljs till justeringsperson.

4. Mötesanteckningar från föregående möte

Sekreteraren läser upp en sammanfattning av anteckningarna från föregående möte.

Vad som togs upp:

- En diskussion kring behov av indikatorer kring forskning, innovation och framväxande tekniker hölls där det framkom att det finns behov av att kunna följa den tekniska utvecklingen både från politiskt håll och från näringslivet. Utmaningar kring att producera denna typ av indikatorer diskuterades också.
- SCB informerade om revideringen av Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) och vad det får för effekter på statistiken. Användarrådet framhöll vikten av tydlig kommunikation till användarna i samband med övergången till den nya versionen av SNI.
- Klimat- och näringslivsdepartementet presenterade ett pågående arbete kring att följa upp företagsfrämjande insatser.
- En diskussion kring hur tidsseriebrott bäst hanteras i statistikdatabasen (SSD) hölls. Användarrådet framhöll att det är av stor vikt att det är tydligt vad tidsseriebrotten finns, gärna genom att tidsserien delas upp i olika tabeller.
- En punkt om tidsanvändningsundersökningen bordlades till dagens möte.

5. SCB-frågor

SCB:s nuvarande GD kommer att lämna sitt uppdrag vid årsskiftet och arbete pågår med att tillsätta en ny GD.

Ett arbete med att se över de strategiska målen inom SCB pågår. Inga större förändringar är att vänta utan nuvarande strategi kommer att ligga fast på ett övergripande plan. Endast mindre justeringar i syfte att förtydliga strategin finns planerade.

SCB har fått ekonomiska tillskott i senaste budgetpropositioner. Det handlar främst om medel för att anpassa verksamheten till direktivet om öppna data som innebär att tillgång till företagsregistret ska bli kostnadsfritt. Budgetpropositionen innehåller även medel för att modernisera framtagningen av ekonomisk statistik vilket i första hand kommer att innebära att prisstatistiken kommer att förnya sina IT-system.

SCB arbetar också med att implementera nya versioner av ett antal stora klassifikationer: [SNI](#), [SPIN](#) och [COICOP](#). Implementeringen kommer att ske vid olika tidpunkt för olika produkter och arbetet kommer därmed att pågå fram till 2029. En projektgrupp har tillsatts på SCB för att driva och samordna arbetet.

Kommentarer/frågor:

- Som svar på en fråga från Vinnova bekräftar SCB att SPIN även framgent kommer att spegla SNI.

6. Forskning och utveckling i Sverige 2023

SCB presenterar ett urval av resultat från undersökningen Forskning och utveckling i Sverige 2023. Ett antal förändringar har gjorts i undersökningen sedan förra omgången. De flesta av dessa har diskuterats i användarrådet vid tidigare möten.

Förändringar i undersökningen Forskning och utveckling i Sverige:

- Företagsundersökningen har fått ny undersökningsdesign och den statistiska enheten företag är implementerad. Den nya undersökningsdesignen innebär att undersökningen inte längre är en urvalsundersökning utan en totalundersökning av sannolika FoU-utförare och/eller -finansiärer. Ett antal administrativa datakällor har använts för att identifiera sannolika FoU-utförare/-finansiärer. Totalt har populationen uppgått till cirka 8 000 företag.
- Brus som röjandekontrollmetod har implementerats för företagssektorn och den privata icke-vinstdrivande sektorn. Metoden innebär att ett slumpmässigt brus har adderats till mikrodata. Därmed behöver inte längre någon undertryckning göras, vilket innebär att en större mängd data kan publiceras.
- Mikroföretag har inkluderats i företagsundersökningen. Deras bidrag ingår inte i totala utgifter för egen FoU i Sverige utan redovisas separat. Samtliga tabeller för mikroföretag finns publicerade som tabellbilaga på produktsidan.
- Delsektorn offentliga icke-vinstdrivande organisationer har utökats. De offentliga forskningsstiftelserna ingår i denna sektor.
- En ny metod för att klassificera FoU-personalen efter yrke (forskare respektive understödjande personal) har implementerats i UoH-sektorn. Metoden innebär att klassificeringen inte endast utgår ifrån personalens anställningskategori utan även från deras arbetstidsfördelning. En större andel av personalen klassas därmed som forskare för referensår 2023.

Undersökningen avseende referensåret 2023 innehåller även en del ny statistik. Dels har SCB undersökt FoU-verksamheten i mikroföretag för första gången sedan 2013, dels har frågor om FoU inom energi ställts till båda företag och statliga myndigheter.

Statistiken visar att mikroföretagens utgifter för egen FoU är oförändrade jämfört med 2013 i löpnade priser. En delförklaring till detta är att undersökningen 2013 var en urvalsundersökning medan den

senaste omgången genomfördes som en totalundersökning av sannolika FoU-utförare/-finansiärer. En specifik rapport som beskriver statistiken för mikroföretag kommer att publiceras under 2025. Samtliga resultat finns redan nu publicerade på produkthemsidan i form av ett Excelunderlag.

Kommentarer/frågor:

- Vinnova frågar om den mikrodata som kommer att finnas i MONA avseende företag kommer att innehålla brus. På detta svarar SCB att MONA, liksom tidigare, kommer att innehålla insamlade data och alltså inte brusade data.
- Vinnova efterfrågar en närmare beskrivning av förändringarna i undersökningen i de sektorsspecifika rapporterna då det inte fanns någon sådan redogörelse i statistiknyheten som publicerades den 31 oktober. SCB framhåller att detta kommer att beskrivas där det är relevant i de kommande sektorspecifika rapporterna. Vad avser förändringarna i företagsundersökningen har SCB dock gjort bedömningen att även om metodförändringarna i teorin innebär ett tidsseriebrott är data ändå jämförbara med tidigare år.
- På en fråga från Tillväxtverket svarar SCB att brus som röjandekontrollmetod innebär att alla mikrodata brusas med en slumpmässig riktning och magnitud. För att minimera bruset i säkra celler, på hög aggregeringsnivå, görs balansering.
- Tillväxtverket frågar hur man ska tolka utveckling över tid givet implementeringen av brus. SCB svarar att det finns metoder för att hantera den här frågan. Genom att låta företag behålla samma brus över tid kan effekten på utvecklingen minimeras.
- Teknikföretagen frågar vad som är definitionen av forskare i statistiken. På detta svarar SCB att det handlar om funktion, snarare än om titel eller kvalifikationer. Forskare är personer vars uppgift är att ta fram ny kunskap eller utveckla nya tillämpningar i produkt-/processutvecklingsarbete. Personer som leder FoU-projekt räknas också till gruppen forskare.
- Vetenskapsrådet uppmärksammar att nollutvecklingen bland mikroföretagen sedan 2013, förutom att vara en effekt av metodförändringar, kan bero på att detta är en väldigt föränderlig grupp. Företag som ökar sin FoU-verksamhet i denna grupp tenderar att växa och därmed försvinna ur gruppen.
- På en fråga från Tillväxtanalys förtydligar SCB att den statistiska enheten även i statistiken över mikroföretag är företag. I denna population är dock antalet sammansatta företag (dvs. företag som består av fler än en juridisk enhet) mycket lågt. Endast företag med färre än 10 anställda ingår i statistiken över mikroföretag.

- Tillväxtverket efterfrågar en rapport om FoU inom energiområdet. SCB har i nuläget inte planerat någon sådan rapport. Däremot kommer denna statistik att inkluderas i de sektorspecifika rapporterna för företagssektorn respektive den offentliga sektorn. Statistiken används även internationellt och kommer bland annat att ingå i OECD:s kommande flaggskeppsrapport om den gröna omställningen.

7. **Analys under 2025**

En fråga som har blivit aktuell i internationella sammanhang är tillgången på regional innovationsstatistik. I dagsläget är tillgången på denna statistik mycket begränsad och omfattar endast små och medelstora företag. Joint Research Center (JRC) har fått i uppdrag att utföra en undersökning för att mäta innovation regionalt.

Undersökningen har mycket gemensamt med CIS men innehåller även frågor om lokala förhållanden och förutsättningar. En viktig aspekt i undersökningen är indelning efter urbaniseringsgrad för att kunna belysa skillnader mellan städer och landsbygd. SCB ser för närvarande över hur ett eventuellt samarbete med JRC kring detta kan se ut.

Diskussionsfrågor:

- Finns behov av mer djupgående regional innovationsstatistik?
- Vilka frågor/ämnen kommer era organisationer att arbeta med under 2025?
- Vilka frågor vill ni se SCB belysa genom analysrapporter?

Kommentarer/frågor:

- Teknikföretagen frågar vad mervärdet är med att mäta innovation efter urbaniseringsgrad. SCB svarar att det är viktigt för att kunna belysa regional utveckling. Vad man kunnat se tidigare är innovation starkt förknippat med storstadsområdena och detta projekt vill bättre komma åt den innovation som sker utanför dessa områden.
- Sveriges kommuner och regioner uttrycker att de är positiva till att arbetet med detta projekt kommit så pass långt. Detta är något som regionkommittén har jobbat för inom EU. SKR är inte direkt involverade i arbetet men detta är frågor som är viktiga för deras medlemmar. Detta är ett arbete som skulle kunna leda till bättre underlag rörande regional innovationsverksamhet inför kommande forsknings- och innovationspropositioner. SCB tillägger att det i dagsläget pågår mycket arbetet ute i regionerna för att försöka mäta innovation regionalt. En fördel med detta projekt är att det skulle skapa bättre förutsättningar för jämförelser mellan regioner.
- Tillväxtverket framhåller att frågor om lokala förutsättningar och hinder är intressant och instämmer i att det finns ett behov

av att belysa att innovation inte endast förekommer i storstadsregionerna. De ser även att det skulle vara intressant att få en bättre bild av innovationsverksamheten i områden runt högskolorna i landet.

- Tillväxtanalys framhåller att frågor om regional innovation kan vara väldigt intressanta att följa kopplat till gröna innovationer exempelvis inom lantbruk och energi.
- På en fråga från Vinnova uppger SCB att det finns möjlighet att få finansiering från JRC ifall SCB väljer att delta i projektet.
- Lunds universitet beskriver hur forsknings- och innovationsverksamheten allt mer utvecklas till att bedrivs inom stora konsortium. Detta ställer delvis nya krav på hur forskningen organiseras och skapar behov av nya typer av roller inom forskningsmiljön i form av samordnare och koordinatörer som inte nödvändigtvis fångas upp i statistiken i dagsläget. En genomlysning av vad forskningspolitikens inriktning mot stora konsortier får för konsekvenser vore intressant att se.
- Tillväxtverket kommer att arbeta med ett antal olika frågor under 2025: ägande på företag efter kön, regeringsuppdrag om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer, industripolitik och beredskapsfrågor.
- Vinnova uppger att de delvis inväntar forsknings- och innovationspropositionen men att de ser framför sig att de kommer att jobba med frågor om svensk uppkoppling mot forskning på EU-nivå, de strategiska teknikområdena (där det kan bli aktuellt att koppla på FoU-data) samt regeringsuppdraget om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer. Myndigheten arbetar även med ett uppdrag att beskriva trender och utveckling av Sveriges life science företag där det på sikt kan bli relevant att koppla på FoU-statistik.
- UKÄ berättar att de arbetar med ett projekt kring ingenjörsutbildningar. Delvis om att se hur många som tillhör rekryteringsbasen till de här utbildningarna, delvis om att undersöka studenternas förkunskaper och hur detta kan påverka genomströmningen.
- Klimat- och näringslivsdepartementet beskriver att arbetet kring uppföljningen av företagsfrämjande insatser kommer att fortsätta under 2025.
- Tillväxtanalys beskriver att de kommer arbeta med regeringsuppdraget om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer. Rapporter om FoU ur ett regionalt perspektiv samt FoU i multinationella koncerner planeras. De

ser att det vore intressant att kunna sätta detta i relation till regional innovationsstatistik.

- Vetenskapsrådet berättar att de kommer att arbeta med att ta fram en rapport som avser beskriva samverkan mellan olika aktörer inom forskningssystemet. Intervjuer har genomförts med forskare och koordinatörer både vid företag och lärosäten.
- Tillväxtverket framhåller att frågor om mikroföretag och företagsdynamik är av intresse. Klimat- och näringslivsdepartementet instämmer i att företagsdynamik är intressant och att det vore intressant att få bättre indikatorer på detta.

8. Prioritering mellan aktualitet och sam användbarhet

EU-kommissionen ser stort värde i samordning av företagsstatistiken som regleras under den gemensamma förordningen (2020/1197). Utgångspunkten är att undersökningar som redovisar samma variabler för samma referensperiod bör stämma överens. Kommissionen vill att skillnader på +/- 2 procent mellan samma variabel i olika undersökningar ska kunna leda till anmärkningar om att lagkraven inte uppfylls (så kallade compliance-ärenden). För innovation i företagssektorn handlar det om variablerna:

- Antal företag (som även förekommer i Företagens ekonomi)
- Anställda och egenföretagare i företaget (som även förekommer i Företagens ekonomi)
- Företagets omsättning (som även förekommer i Företagens ekonomi)
- Företagets ålder (som även förekommer i Business demographics)

I nuläget publicerar SCB innovationsstatistiken i november, 11 månader efter referensårets slut (T+11), medan Företagens ekonomi publiceras först 16 månader efter referensårets slut (T+16). För att Sverige ska kunna leva upp till det eventuella kravet på bättre samordning mellan företagsundersökningarna skulle publiceringen av innovationsstatistiken behöva skjutas upp till dess att Företagens ekonomi publiceras.

Diskussionsfrågor:

- Hur ser sam användningen mellan dessa undersökningar ut nationellt?
- Vid vilka tidpunkter behövs statistiken?
- Behövs alla redovisningar vid samma tidpunkt (ex. skillnad mellan preliminär/definitiv statistik)?
- Vilka konsekvenser kan senarelagd publicering leda till?

Ur ett internationellt perspektiv publicerar Sverige innovationsstatistiken tidigt, många andra länder publicerar först 18 månader efter referensåret i samband med att data måste levereras till EU.

Kommentarer/frågor:

- Teknikföretagen framhåller att innovationsstatistiken inte används tillsammans med annan företagsstatistik på ett sätt som innebär att det är problematiskt om variablerna inte stämmer överens. En senarelagd publicering vore inte önskvärt. Det skulle leda till att statistiken blir mindre användbar. Den preliminära publiceringen av FoU-statistiken i juli är väldigt uppskattad och något liknande för innovation vore positivt. SCB svarar att anledningen till att det görs en preliminär publicering av FoU-statistiken är att Utbildningsdepartementet gett SCB i uppdrag att publicera preliminär statistik och därmed även tillhandahåller finansiering för detta. För att det ska vara möjligt att publicera preliminära uppgifter för innovationsstatistiken skulle ytterligare finansiering krävas.
- Klimat- och näringslivsdepartementet instämmer i Teknikföretagens beskrivning. En senareläggning av publiceringen är inte önskvärd.
- Tillväxtverket förespråkar att SCB gör tydligt gentemot EU-kommissionen att statistiken inte sammanvänds nationellt.
- Vinnova frågar om SCB har några planer på att ta fram snabbare indikatorer på FoU genom den metod som används av OECD inom [SwiftBeRD](#). På detta svarar SCB att det inte ligger inom myndighetens uppdrag att arbeta med prognoser och därmed finns inte några planer på att producera denna typ av indikator nationellt.

Användarrådet framhåller att det inte finns något nationellt behov av ökad samordning mellan innovationsstatistiken och andra företagsundersökningar. Nuvarande publiceringsdatum och kvalitet är ändamålsenliga och någon senareläggning av statistikens publicering är inte önskvärt.

9. Pågående OECD-projekt

SCB presenterar pågående OECD-projekt:

- ReICO är ett projekt som syftar till att ta fram statistik över forskarkarriären. Sverige är med och observerar men tar inte någon aktiv roll i projektet. En datainsamling kommer att genomföras under hösten 2024 där den data som efterfrågas i första hand kommer från Arbetskraftsundersökningen (AKU). En första publicering planeras i maj 2025.
- MicroBeRD är ett mikrodatalänkningsprojekt där data från Innovation i företagssektorn och Forskning och utveckling i

Sverige länkas samman med data från Företagsdatabasen, Företagens ekonomi samt med uppgifter om FoU-skatteavdraget. OECD använder denna data för att ta fram rapporter som bland annat har använts av den pågående utredningen av FoU-skatteavdraget. Uppgifterna kommer också att ingå i OECD:s kommande flaggskeppsrapport om den gröna omställningen.

- NESTI har tagit fram ett papper med rekommendationer kring FoU i mjukvaruutveckling. Pappret innehåller förtydliganden kring hur kriterierna för FoU kan appliceras på mjukvaruutveckling för att avgöra om den ska räknas till FoU eller inte. Dokumentet kan komma att bli en officiell bilaga till Frascatimanualen.
- OECD:s databas över FoU-skatteavdrag kommer att uppdateras i början av 2025. Sverige kommer att rapportera data.
- Diskussioner pågår inom och mellan EU och OECD kring hur forskningens inriktning kan mätas. Eventuellt handlar det om att förfina klassifikationen över socio-ekonomiska ändamål (NABS). Ett problem är dock att många av de områden som är intressanta att följa går på tvärs såsom grön omställning och digitalisering.

Kommentarer/frågor:

- Tillväxtverket frågar vad tanken är att man ska landa i kring att mäta forskningens inriktning, om målet är att ta fram en ny klassifikation. På detta svarar SCB att det inte finns något beslut om vad detta arbete ska utmynna i. Att ta fram en ny klassifikation eller att göra justeringar i NABS skulle innebära ett omfattande arbete.

10. Översyn av tidsanvändningsundersökningen i UoH-sektorn

Tidsanvändningsundersökningen Arbetstidens fördelning vid universitet och högskolor utgör en del av FoU-statistiken. Den data som samlas in i undersökningen används både för att producera personalstatistiken och den ekonomiska statistiken för universitets- och högskolesektorn. De uppgifter som samlas in kan dock även användas för att beskriva tidsanvändning i sektorn, vilket går utanför vad som i strikt mening utgör FoU-statistiken.

För att bättre ta tillvara tidsanvändningsundersökningen kommer SCB att göra en översyn under 2025. I detta arbete ingår dels att göra en behovsinventering för att klargöra vilka behov tidsanvändningsundersökningen måste kunna tillgodose, dels en översyn av undersökningens design utifrån de behov som identifierats. Slutligen kommer även möjligheten att separera undersökningen från

den övriga FoU-statistiken för att göra statistiken mera synlig och tillgänglig att utredas.

11. Övriga frågor

SCB informerar om att mandatperioden för ledamöterna går ut vid årsskiftet och att ledamöterna därmed kommer att bli kontaktade inom kort angående omförordnande.

12. Summering och förslag på ämnen till nästa möte

Vinnova lyfter att det vore intressant att få en presentation av regeringsuppdraget om gemensam datainsamling och datadelning av statlig finansiering till företag och företagsfrämjande aktörer vid något möte under 2025.

Förslag på ämnen till nästa möte kan skickas till sekreterare Elin Stendahl (SCB).